

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 7. maijā¹

Lieta C-47/14

**Holterman Ferho Exploitatie BV,
Ferho Bewehrungsstahl GmbH,
Ferho Vechta GmbH,
Ferho Frankfurt GmbH**
pret

Friedrich Leopold Freiherr Spies von Büllenheim

(Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Jurisdikcija un nolēmumu izpilde civillietās un komercietās — Regula (EK) Nr. 44/2001 — 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts un 3. punkts — Jurisdikcija līgumtiesību jomā — Jurisdikcija lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu — 18. 21. pants — Atsevišķs darba līgums — Sabiedrības vadītāja un izpilddirektora amatu vienlaicīga ieņemšana — Atbildība par vadītāja un izpilddirektora uzdevumu pienācīgu neizpildi

1. Šī lieta sniedz Tiesai iespēju izteikties par Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās² (turpmāk tekstā – “regula”) 18. un nākamajos pantos (“atsevišķi darba līgumi”) paredzēto īpašo jurisdikcijas piešķiršanas noteikumu piemērojamību situācijā, kad sabiedrība ir cēlusi prasību par uzdevumu pienācīgu neizpildi pret personu, kura, pamatojoties uz noslēgto darba līgumu, ieņem ne tikai šīs sabiedrības vadītāja amatu, bet arī tās izpilddirektora amatu sabiedrību tiesību izpratnē.

2. Konkrētāk, ir jānoskaidro, vai iespējamo darba attiecību, kas sabiedrību saista ar tās vadītāju, statuss saistībā ar starptautiskās jurisdikcijas piešķiršanu minētās regulas izpratnē mainās, ja vienlaikus pastāv komerciālas attiecības, kas to [vadītāju] kā tās izpilddirektoru saista ar minēto sabiedrību situācijā, kad tam tiek pieprasīta atbildība gan kā vadītājam, gan kā izpilddirektoram.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — OV 2001, L 12, 1. lpp. 2015. gada 10. janvārī stājās spēkā *Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 12. decembra Regula (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās (pārstrādātā versija) (OV L 351, 1. lpp.)*, kas nav piemērojama attiecībā uz šo lietu *ratione temporis*. Regulā (ES) Nr. 1215/2012 būtībā tiek reproducēti regulas, kas ir šīs lietas priekšmets, noteikumi.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

3. Regulas preambulas 11. apsvērumā ir norādīts, ka “jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru [...]”, preambulas 12. apsvērumā piebilstot, ka “papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību”.

4. Regulas preambulas 13. apsvērumā ir norādīts, ka “saistībā ar [...] nodarbinātību, vajākamajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas”.

5. Regulas II nodaļas (“Jurisdikcija”) 1. iedaļas “Vispārīgi noteikumi” 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

6. Minētās regulas 5. pantā, kas ir ietverts II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija”, ir paredzēts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

- 1) a) lietās, kas attiecas uz līgumiem – attiecīgās saistības izpildes vietas tiesās;
- b) šā noteikuma mērķiem un ja vien nepastāv citāda vienošanās, attiecīgās saistības izpildes vieta ir:
 - preču iegādes gadījumā – vieta dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu preces tika piegādātas vai bija jāpiegādā,
 - pakalpojumu sniegšanas gadījumā – vieta dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz;
- c) ja nepiemēro b) apakšpunktu, tad piemēro a) apakšpunktu;

[..]

- 3) lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu.

[..]”

7. Regulas II nodaļas 5. iedaļas nosaukums ir “Jurisdikcija attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem”. Tajā ir ietverts gan 18. pants, gan 20. pants. 18. panta 1. punktā ir noteikts, ka “lietās, kas attiecas uz atsevišķiem darba līgumiem, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu”, bet 20. panta 1. punkts paredz, ka “darba devējs var celt prasību vienīgi tās dalībvalsts tiesās, kurā ir darbinieka domicils”.

B – Valsts tiesības

8. Nīderlandes Civilkodeksa (*Burgerlijk Wetboek*) 2:9. pantā ir noteikts, ka sabiedrības izpilddirektoram ir pienācīgi jāpilda savi amata uzdevumi.

9. Ja šo personu ar minēto sabiedrību turklāt saista darba līgums kā tās vadītājam – kas saskaņā ar Nīderlandes tiesībām ir iespējams³ –, viņa kā darbinieka atbildību par tīšu vai apzinātu vieglprātību, pildot savu darba līgumu, regulē Nīderlandes Civilkodeksa 7:661. panta 1. punkts (saistībā ar tā 6:74. pantu), nosakot, ka: “Darbinieks, kurš, pildot savu darba līgumu, rada kaitējumu darba devējam vai trešai personai, kurai darba devējam ir jāatlīdzina zaudējumi, nav atbildīgs darba devēja priekšā, ja vien kaitējums nav radies tā tīšas rīcības vai apzinātas vieglprātības rezultātā [..].”

10. Izpilddirektoru/vadītāju arī var saukt pie atbildības par neatļautu darbību, kas paredzēta Nīderlandes Civilkodeksa 6:162. pantā.

II – Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11. Sabiedrība *Holterman Ferho Exploitatie BV* (turpmāk tekstā – “*Holterman Ferho*”) ir holdinga sabiedrība, kuras juridiskā adrese ir Nīderlandē. Tai ir trīs vācu filiāles – *Ferho Bewehrungsstahl GmbH*, *Ferho Vechta GmbH* un *Ferho Frankfurt GmbH*, kuras visas ir reģistrētas Vācijā.

12. 2001. gada aprīlī atbildētājs pamattiesvedībā *Freiherr Spies von Bülllesheim* (turpmāk tekstā – “*F. Spies*”), kurš ir Vācijas pilsonis ar dzīvesvietu šajā valstī, kā vadītājs stājās amatā *Holterman Ferho*, pamatojoties uz līgumu, kuru apelācijas tiesa kvalificēja kā “darba līgumu” un kurš bija sastādīts vācu valodā. Viņš pildīja arī minētās sabiedrības izpilddirektora uzdevumus (sabiedrību tiesību izpratnē), kuri, kā to tiesas sēdē paskaidroja *F. Spies*, aprobežojās ar *Holterman Ferho* Vācijas filiāļu, kurās viņš bija izpilddirektors un prokūrists, pārvaldību. Kā to savu apsvērumu 8. punktā norādīja un tiesas sēdē apstiprināja *F. Spies*, viņš bija sabiedrības *Holterman Ferho* vienīgais darbinieks un viņa darbs tika veikts vienīgi Vācijā, ko savos apsvērumos neapstrīd arī sabiedrība *Holterman Ferho*. No otras puses, kā to, atbildot uz Tiesas jautājumiem, norādīja *F. Spies*, viņš bija ne tikai sabiedrības *Holterman Ferho* izpilddirektors un vadītājs, bet arī tās akcionārs⁴.

13. *F. Spies* darba attiecības ar *Ferho Frankfurt GmbH* izbeidzās 2005. gada 31. decembrī, un viņa darba attiecības ar pārējām trim sabiedrībām izbeidzās 2006. gada 31. decembrī. Visas četras sabiedrības *Rechtbank Almelo* [Almelo apgabaltiesā] (Nīderlande) cēla pret *F. Spies* atzīšanas prasību un prasību par zaudējumu atlīdzību. Savas prasības tās galvenokārt pamato ar to, ka *F. Spies* neesot pienācīgi pildījis izpilddirektora pienākumus, tādējādi viņš ir atbildīgs to priekšā saskaņā ar Nīderlandes Civilkodeksa 2:9. pantu. Četras sabiedrības arī apgalvo, ka, neņemot vērā viņa izpilddirektora statusu, *F. Spies* esot rīkojies tīši vai apzināti vieglprātīgi, pildot ar *Holterman Ferho* noslēgto darba līgumu, tādējādi viņš ir saucams pie atbildības saskaņā ar Nīderlandes Civilkodeksa 7:661. pantu. Pakārtoti *Holterman Ferho* un tās trīs filiāles apgalvo, ka, ņemot vērā smagos pārkāpumus, ko *F. Spies* esot izdarījis, pildot savus pienākumus, viņš esot veicis neatļautu darbību Nīderlandes Civilkodeksa 6:162. panta izpratnē.

3 — Kā savu apsvērumu 15. punktā norāda Komisija, Nīderlandes tiesību aktos vadītājiem un izpilddirektoriem kopīgs ir tas, ka tie abi piedalās sabiedrības vadībā. Ja personu, kura ieņem tikai vadītāja amatu, var atcelt valde, tad izpilddirektoru var atcelt no amata tikai akcionāru pilnsapulce, tādējādi, vadot uzņēmumu, tam principā ir lielāka brīvība nekā personai, kura ir tikai vadītājs. Pilnīgu ieskatu par sabiedrību vadītāju pienākumiem un atbildību Nīderlandes tiesībās sniedz De Beurs, S. “Directors’ Duties and Liability in the Netherlands”, *LSE Enterprise* Komisijai veiktā pētījuma *Study on Directors’ Duties and Liability*, Londona, 2013, ietvaros, A609. un nākamās lpp.

4 — Kā viņš paskaidroja tiesas sēdē, sabiedrībai *Holterman Ferho* bija tikai divi akcionāri – viņš (mazākuma akcionārs, kuram piederēja 15 % akciju) un vairākuma akcionārs, kuram piederēja 85 % akciju un kurš arī pildīja *Holterman Ferho* vadības pienākumus, strādājot citā sabiedrībā.

14. Pirmās instances tiesa paziņoja, ka tai neesot starptautiskas jurisdikcijas, lai izskatītu šo lietu, kā to bija norādījis *F. Spies. Gerechtshof te Arnhem* [Arnemas apelācijas tiesa] apelācijas instancē apstiprināja *Rechtbank Almelo* spriedumu. *Gerechtshof* nošķīra:

- 1) *Holterman Ferho* prasības, kuras ir pamatotas ar to, ka *F. Spies* kā šīs sabiedrības vadītājs un izpilddirektors neesot pildījis savas saistības. Šajā ziņā *Gerechtshof* uzskatīja, ka:
 - ņemot vērā, ka abas puses saista līgums, ko tā kvalificēja kā “darba līgumu”, ir piemērojams regulas 18. un nākamajos pantos noteiktais īpašais regulējums par jurisdikciju attiecībā uz individuāliem prasījumiem, kas izriet no darba līguma nepienācīgas izpildes, kā arī, ņemot vērā ciešo saistību ar minētā līguma izpildi – uz prasījumiem lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu. Tādējādi, pamatojoties uz regulas 20. panta 1. punktu, jurisdikcija ir tikai Vācijas tiesām, kas ir dalībvalsts, kurā ir darbinieka domicils;
 - attiecībā uz prasībām, kas pamatojas galvenokārt uz to, ka *F. Spies* kā izpilddirektors neesot pildījis savas sabiedrību tiesībās paredzētās saistības, kuras, kā uzskata *Gerechtshof*, nav balstītas uz kādu līgumu, ir piemērojami regulas 2. panta vispārīgie noteikumi, saskaņā ar kuriem šī lieta arī ir Vācijas tiesu jurisdikcijā.
- 2) Trīs Vācijas filiāļu izvirzītās prasības pret *F. Spies* saistībā ar neatļautu darbību vai kvazideliktu. *Gerechtshof* uzskata, ka saistībā ar šīm prasībām regulas 5. panta 1. un 3. punktā paredzētie noteikumi par jurisdikciju nekādā gadījumā nepiešķir jurisdikciju Nīderlandes tiesām.

15. Četras minētās sabiedrības iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, apstrīdot *Gerechtshof* spriedumu vienīgi attiecībā uz *Holterman Ferho* izvirzītajām prasībām pret *F. Spies*.

16. *Hoge Raad der Nederlanden* [Nīderlandes Augstākā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot [Tiesai] šādus prejudiciālos jautājumus:

- “1) Vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļas noteikumi (18.–21. pants) ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj šīs regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta vai 5. panta 3. punkta piemērošanu tādā gadījumā, kāds ir šis, kad sabiedrība ceļ prasību pret atbildētāju tādēļ, ka viņš kā šīs sabiedrības izpilddirektors ne tikai nav pienācīgi pildījis savu uzdevumu vai ir veicis neatļautu darbību, bet arī neatkarīgi no šā statusa ir rīkojies tīši vai apzināti vieglprātīgi, pildot savu ar sabiedrību noslēgto darba līgumu?
- 2) a) Ja uz pirmo jautājumu ir jāsniedz noliedzoša atbilde, vai jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz gadījumu, kāds ir šis, kad sabiedrība pret personu kā šīs sabiedrības izpilddirektoru ceļ prasību par to, ka viņš nav pienācīgi pildījis savu sabiedrību tiesībās paredzēto uzdevumu?
- b) Ja uz otrā jautājuma a) daļu ir jāsniedz apstiprinoša atbilde, vai jēdziens “[prasības pamatā esošās] saistības izpildes vieta” Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē vietu, kur izpilddirektors pilda vai kurā viņam būtu bijis jāpilda savs sabiedrību tiesībās paredzētais uzdevums, un parasti tā būs attiecīgās sabiedrības galvenais birojs vai galvenā darbības vieta šīs regulas 60. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē?
- 3) a) Ja uz pirmo jautājumu ir jāsniedz noliedzoša atbilde, vai jēdziens “lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz gadījumu, kāds ir šis, kad sabiedrība pret personu kā šīs sabiedrības izpilddirektoru ceļ prasību par to, ka viņš nav pienācīgi pildījis savu sabiedrību tiesībās paredzēto uzdevumu, vai neatļautas darbības dēļ?

- b) Ja uz trešā jautājuma a) daļu ir jāsniedz apstiprinoša atbilde, vai jēdziens “vieta, kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu” Regulas (EK) Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē vietu, kur izpilddirektors pilda vai kurā viņam būtu bijis jāpilda savs sabiedrību tiesībās paredzētais uzdevums, un parasti tā būs attiecīgās sabiedrības galvenais birojs vai galvenā darbības vieta šīs regulas 60. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē?”

17. Rakstiskus apsvērumus šajā lietā iesniedza *F. Spies*, sabiedrība *Holterman Ferho* (arī savu filiāļu vārdā), Vācijas valdība un Eiropas Komisija. 2015. gada 20. janvāra tiesas sēdē piedalījās *F. Spies* un Komisija, kuri, ņemot vērā Tiesas lūgumu, savos argumentos galveno uzmanību veltīja pirmajam prejudiciālajam jautājumam.

III – Analīze

A – Pirmais prejudiciālais jautājums

18. Savā pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai regulas II nodaļas 5. iedaļas noteikumi (“Jurisdikcija attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem”, 18.–21. pants) par jurisdikcijas piešķiršanu ir piemērojami gadījumā, kad sabiedrība ceļ prasību pret personu tādēļ, ka viņa kā šīs sabiedrības izpilddirektors nav pienācīgi pildījis savu sabiedrību tiesībās paredzēto uzdevumu vai ir veikusi neatļautu darbību, un vienlaikus kā tās vadītājs ir rīkojusies tīši vai apzināti vieglprātīgi, pildot savu ar sabiedrību noslēgto darba līgumu, pamatojoties uz kuru tā ir iecelta par sabiedrības vadītāju.

1) Lietas dalībnieku nostāju rezumējums

19. *F. Spies* uzskata, ka regulas 18.–21. pants nepieļauj šīs lietas gadījumā piemērot tās 5. pantu, pat ja vadītājam saskaņā ar darba līgumu noteiktie uzdevumi aprobežojas ar to pienākumu izpildi, kas saistīti ar viņa kā izpilddirektora statusu sabiedrību tiesību izpratnē – ja vadītājs, būdams sabiedrības izpilddirektors, ir arī tās darbinieks, ir jāpiemēro minētās regulas 18.–21. panta īpašie noteikumi.

20. Vācijas valdība, kuras apsvērumi attiecas vienīgi uz pirmo prejudiciālo jautājumu, piedāvā uz to atbildēt tā, ka regulas 18.–21. pants nepieļauj iesniedzējtiesai tādā gadījumā, kāds ir šis, piemērot šīs regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 5. panta 3. punktu. Vācijas valdība uzskata, ka regulas teksts šajā ziņā ir pietiekami skaidrs un ka darba līguma pastāvēšana – neatkarīgi no tā, ka varētu pastāvēt arī uz sabiedrību tiesībām balstītas attiecības – nosaka, ka ir jāpiemēro tās 20. panta 1. punktā paredzētais noteikums par jurisdikcijas piešķiršanu (darbinieka, pret kuru ir celta prasība, domicils), kas turklāt atbilst mērķim aizsargāt vājāko līgumslēdzēju pusi, ko vēlas sasniegt ar šiem īpašajiem noteikumiem par jurisdikcijas piešķiršanu.

21. *Holterman Ferho* (arī savu filiāļu vārdā) aprobežojas ar to, ka savos rakstiskajos apsvērumos atspoguļo fragmentus no Nīderlandes ģenerāladvokāta secinājumiem, kas sniegti pamattiesvedībā *Hoge Raad*. Tā uzskata, ka saistībā ar prasījumiem, kas attiecas uz pienākumu, kuri izriet no darba līguma, neizpildi, ir jāpiemēro regulas 18.–21. pantā paredzētie īpašie noteikumi par jurisdikcijas piešķiršanu, bet, izvērtējot prasību, kas saistīta ar *F. Spies* kā *Holterman Ferho* izpilddirektora uzdevumu neizpildi, ir jāpiemēro tās 5. panta 1. punkts, tādējādi, ņemot vērā, ka minētā sabiedrība ir reģistrēta Nīderlandē (*Holterman Ferho* uzskata, ka sabiedrības reģistrācijas vieta ir vieta, kurā bija jābūt izpildītai saistībai, kas ir prasības pamatā, regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē), šī prasība ir Nīderlandes tiesu jurisdikcijā.

22. Visbeidzot Komisija uzskata, ka ir jānosaka, vai “līgums” (regulas izpratnē), kas saista puses, ir “atsevišķs darba līgums” šīs regulas izpratnē – kas nozīmētu, ka noteikti ir jāpiemēro tās 18. un nākamajos pantos paredzētie noteikumi par jurisdikcijas piešķiršanu – vai arī tas ir cita veida līgums – kas vienlaikus ar šīs regulas 2. panta vispārīgo noteikumu ļautu piemērot arī tās 5. panta 1. punktu. Saistībā ar šo Komisija izvirza vairākus nosacījumus, kuriem jāizpildās, lai varētu secināt, ka runa ir par darba līgumu, tostarp par subordinācijas attiecībām starp darbinieku un darba devēju, kas, pēc Komisijas domām, nepastāv starp izpilddirektoru un minēto sabiedrību⁵.

2) Vērtējums

23. Iesniedzējtiesa ir atzinusi, ka 2001. gada 7. maijā puses noslēdza “darba līgumu”, saskaņā ar kuru *F. Spies* kļuva par sabiedrības *Holterman Ferho* vadītāju. Ņemot vērā, ka saskaņā ar regulu jēdziens “atsevišķs darba līgums” ir interpretējams autonomi⁶, noteicošais faktors, nosakot minētā līguma raksturu šīs regulas izpratnē, nav ne lietas dalībnieku sniegtais, ne valsts tiesībās paredzētais traktējums. Kā Tiesa ir atzinusi, Regulā Nr. 44/2001 lietotie jēdzieni ir jāinterpretē autonomi, atsaucoties galvenokārt uz šīs regulas sistēmu un mērķiem⁷, lai tiktu nodrošināta vienveidīga tās piemērošana visās dalībvalstīs⁸.

24. Lidz šim Tiesai nav bijusi iespēja interpretēt jēdzienu “darba līgums” regulas īpašo noteikumu izpratnē. Vienīgi spriedumā *Shenavai*⁹ Tiesa saistībā ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu, kas ir noteikums, kurā iekļāvās arī minētie līgumi, atzina, ka “darba līgumiem, tāpat kā citiem ar algotu darbu saistītiem līgumiem, atšķirībā no citiem līgumiem – pat ja tie attiecas uz pakalpojumu sniegšanu – ir zināmas īpatnības, jo tie rada ilgstošu saikni, kas zināmā mērā iekļauj darbinieku noteiktā uzņēmuma lietu vai darba devēja organizācijā”.

5 — Šajā lietā personas, kas iestājušās lietā, neapstrīd faktu, ka *F. Spies* zināmu laiku ir sniedzis sabiedrībai *Holterman Ferho* noteiktus pakalpojumus (kas saistīti ar tās Vācijas filiāļu vadīšanu), saņemot par to atlīdzību. Šajā gadījumā strīdīgais elements ir subordinācijas attiecības, kas *F. Spies* pakļautu “vadībai”, proti, sabiedrības *Holterman Ferho* norādījumiem. Konkrētāk, Komisija uzskata, ka šajā gadījumā minētais elements nepastāv (tās rakstisko apsvērumu 35. punkts), bet *F. Spies* tiesas sēdē norādīja, ka no līguma, kas to saistīja ar *Holterman Ferho*, izriet, ka pastāvēja subordinācijas attiecības pret akcionāru sapulci, kuras norādījumiem viņš bija pakļauts.

6 — Skat. citu starpā spriedumus *Mahamdia*, C-154/11, EU:C:2012:491, 42. punkts; *Kainz*, C-45/13, EU:C:2014:7, 19. punkts; *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 17. punkts, un *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, 23. punkts.

7 — Runājot par regulas sistēmu un mērķiem, es galvenokārt atsaucos uz tās preambulas 11. un 12. apsvērumu: “Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru [...]. Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir *cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību*” (izcēlums mans). Turklāt, kā to ir atzinusi Tiesa, minētās regulas mērķis ir vienādot līgumslēdzēju valstu tiesību normas par tiesu jurisdikciju, pēc iespējas izvairoties no jurisdikcijas pamatu palielināšanas saistībā ar vienām un tām pašām tiesiskajām attiecībām, un pastiprināt Savienībā dzīvojošo un nodibināto personu tiesisko aizsardzību, vienlaicīgi ļaujot gan prasītājam viegli identificēt tiesu, kurā tas var vērsties, gan atbildētājam – saprātīgi paredzēt, kurā tiesā viņš var tikt iesūdzēts (spriedumi *Mulox IBC*, C-125/92, EU:C:1993:306, 11. punkts, un *Rutten*, C-383/95, EU:C:1997:7, 12. un 13. punkts, saistībā ar 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar turpmākām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”). Tā kā dalībvalstu savstarpējās attiecībās regula aizstāj Briseles konvenciju, Tiesas sniegtā šīs konvencijas noteikumu interpretācija ir piemērojama arī minētās regulas noteikumiem, kad šo tiesību aktu normas var tikt uzskatītas par līdzvērtīgām (spriedumi *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 19. punkts, un *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 28. punkts)).

8 — Skat. it īpaši spriedumus *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 18. punkts, un *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 27. punkts.

9 — C-266/85, EU:C:1987:11, 16. punkts.

25. Minētais citāts ir vienīgā norāde, ko Tiesas judikatūra sniedz, definējot šo jēdzienu regulas izpratnē. Plaša ir Tiesas judikatūra, kurā ir interpretēts “darbinieka” jēdziens Savienības tiesībās, it īpaši saistībā ar LESD 45. pantu¹⁰, kā arī saistībā ar konkrētiem sekundāro tiesību aktiem¹¹. Nav šaubu, ka šī judikatūra var sniegt interpretācijas norādes, kas var būt noderīgas arī citās jomās¹². Tomēr tikpat skaidri ir tas, ka tā paša jēdziena interpretācija saistībā ar LESD pamatbrīvībām vai sekundāro tiesību instrumentiem, ar kuriem vēlas sasniegt konkrētus mērķus, ne vienmēr sakrīt ar šā jēdziena traktējumu citās sekundāro tiesību jomās¹³.

26. Regulas 5. iedaļa regulē “jurisdikciju attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem”, 18. pantā nosakot, ka “lietās, kas attiecas uz atsevišķiem darba līgumiem, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā [..]”. Kā redzēsīm turpinājumā, vācu valodas versija ir nedaudz konkrētāka, nosakot, ka, “ja tiesvedības priekšmets ir atsevišķs darba līgums vai *prasījumi, kas izriet no atsevišķa darba līguma*, jurisdikciju nosaka saskaņā ar šo iedaļu”¹⁴. Tādējādi noteicošais faktors saistībā ar regulas 5. iedaļas piemērošanu, manuprāt, ir tas, lai atbildētājs tāds būtu “atsevišķa darba līguma” puses statusā šīs regulas izpratnē (principā neatkarīgi no tā, ka to ar prasītāju varētu saistīt arī cita veida tiesiskas attiecības) un lai, kā tas īpaši skaidri izriet no vācu valodas versijas, prasība, kas ir tiesvedības priekšmets, pamatotos uz minēto līgumu.

27. Jāsāk ar to, ka, autonomi interpretējot jēdzienu “atsevišķs darba līgums” regulas izpratnē, man principā šķiet skaidrs, ka, noslēdzot darba līgumu, persona uzņemas saistības attiecībā pret otru personu, apņemoties veikt noteiktu darbību, saņemot par to atlīdzību. Bet ir jābūt vēl kādam elementam, kas ļautu nošķirt regulas 18. un nākamajos pantos noteikto “atsevišķu darba līgumu” no pārējās “pakalpojumu sniegšanas”, attiecībā uz kuru piemēro 5. panta 1. punktu. Šajā ziņā, ievērojot šīs regulas sistēmu un mērķus, nedrīkst aizmirst, ka tās mērķis ir aizsargāt [darba tiesisko] attiecību vājāko pusi, un, pamatojoties uz to, likumdevējs tās 18. un nākamajos pantos ir paredzējis īpašus noteikumus attiecībā uz jurisdikcijas piešķiršanu.

28. Manuprāt, elements, kas ļauj nošķirt darba līgumu no pakalpojumu sniegšanas regulas izpratnē, ir fakts, ka darba līguma gadījumā persona, kas sniedz pakalpojumu, lielākā vai mazākā mērā ir pakļauta otras līgumslēdzēja puses vadībai un norādījumiem, kas nostāda abas puses subordinācijas attiecībās. Tieši šis pakļautības stāvoklis principā padara nepieciešamu vājākās puses īpašu aizsardzību, kas pamato šīs regulas 20. panta 1. punkta īpašo noteikumu, kas gadījumā, ja atbildētājs ir “darbinieks”, paredz, ka viņu var iesūdzēt tikai tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils¹⁵.

10 — Saistībā ar visu skat. spriedumu *Lawrie Blum*, 66/85, EU:C:1986:284, 16. un 17. punkts.

11 — Skat. it īpaši Tiesas veikto “darbinieka” jēdziena nošķiršanu spriedumā lietā *Danosa*, C-232/09, EU:C:2010:674, 39. un nākamie punkti, kurā bija jānosaka, vai sabiedrības valdes loceklis ir “darbiniece” Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīvas 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti (OV L 348, 1. lpp.), izpratnē, kas tai tādējādi ļautu izmantot šajā direktīvā noteikto aizsardzību personām, kurām ir darbinieka statuss. Skat. daudzu citu starpā spriedumus *Union syndicale Solidaires Isère*, C-428/09, EU:C:2010:612, 28. punkts (saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīvu 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV L 299, 9. lpp.)), un *Kiiski*, C-116/06, EU:C:2007:536, 25. punkts (saistībā ar **Padomes 1976. gada 9. februāra Direktīvu 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem** (OV L 39, 40. lpp.)), un tajos minēto judikatūru.

12 — Plašāk šajā ziņā skat. Lüttringhaus, J. D., “Übergreifende Begrifflichkeiten im europäischen Zivilverfahrens- und Kollisionsrecht. Grund und Grenzen der rechtsaktübergreifenden Auslegung, dargestellt am Beispiel vertraglicher und außervertraglicher Schuldverhältnisse”, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 77. sēj., 2013, 50. lpp.

13 — Spriedumi *Martínez Sala*, C-85/96, EU:C:1998:217, 31. un nākamie punkti; *von Chamier-Glisczinski*, C-208/07, EU:C:2009:455, 68. punkts, un *van Delft u.c.*, C-345/09, EU:C:2010:610, 88. punkts. Skat. arī Knöfel, O. L., pārdomas “Kommendes Internationales Arbeitsrecht – Der Vorschlag der Kommission der Europäischen Gemeinschaft vom 15.12.2005 für eine “Rom I”-Verordnung”, *Recht der Arbeit*, 2006, it īpaši 271. un 272. lpp., saistībā konkrēti ar jēdzienu “darbinieks”.

14 — “Bilden ein individueller Arbeitsvertrag oder *Ansprüche aus einem individuellen Arbeitsvertrag* den Gegenstand des Verfahrens, so bestimmt sich die Zuständigkeit [...] nach diesem Abschnitt” (izcēlums mans).

15 — Tāpat uzskatu, ka “subordinācijas” kritērijs ir pietiekami skaidrs, lai tiktu garantēta regulas preambulas 11. apsvērumā un šo secinājumu 23. punktā minētajā judikatūrā noteiktā prasība par to, lai jurisdikcijas normas būtu ļoti paredzamas: ņemot vērā šo kritēriju, nosakot darba līguma pastāvēšanu, prasītājs bez grūtībām var noteikt tiesu, kurā viņš var celt prasību, savukārt atbildētājs – saprātīgi paredzēt, kurā tiesā viņš var tikt iesūdzēts.

29. Šādai nostājai, interpretējot Romas Konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām¹⁶, savos secinājumos lietā *Voogsgeerd*¹⁷ piekrit ģenerālvokāte V. Trstenjaka [V. Trstenjak]. Konkrēti uz “atkarības” elementu (angliski – “*relationship of subordination*”) attiecas arī *Jenard/Möller* ziņojums par 1988. gada Lugano konvenciju, kas ir pirms regulas spēkā esošai Briseles konvencijai paralēla konvencija, kurā ir apstiprināts, ka, “lai gan šobrīd nepastāv autonomas darba līguma jēdziens [minētās konvencijas izpratnē], var uzskatīt, ka tās ir atkarības attiecības starp darbinieku un darba devēju”¹⁸.

30. Tas, ka, pamatojoties uz darba līgumu, kādai personai tiek uzticēti sabiedrības vadības pienākumi, viennozīmīgi neizslēdz pakļautības elementu, pat ja šis elements noteiktos apstākļos vadības personāla gadījumā var izpausties vājāk vai ne tik izteikti. Uzskatu, ka minētais elements pastāv, ja persona, kura uzņemas vadības pienākumus, ir pakļauta otras līgumslēdzējas puses vai kādas tās struktūras norādījumiem, pat ja darbinieks var pieņemt neatkarīgus lēmumus un, veicot ikdienas uzdevumus, tam ir plaša rīcības brīvība, un viņa darbības ierastā veidā nav pakļautas darba devēja tiešai kontrolei¹⁹.

31. Attiecībā konkrēti uz vadītāju, kurš ir pakļauts sabiedrības akcionāru sapulces norādījumiem, neuzskatu, ka fakts, ka vadītājs vienlaikus ir arī sabiedrības akcionārs, automātiski izslēdz iespēju, ka attiecības, kas tos saista, var tikt kvalificētas kā “darba līgums” regulas izpratnē. Tomēr, ja personai piederētu tik daudz akciju, ka tā varētu izšķiroši ietekmēt norādījumus, ko akcionāru sapulce dod tai kā šīs sabiedrības vadītājam, tad tā faktiski būtu pakļauta pati saviem norādījumiem un darbības kritērijiem. Uzskatu, ka šādā gadījumā zūd akcionāru sapulces vadības pilnvaras attiecībā pret šo personu un līdz ar to – arī pakļautības attiecības²⁰.

32. Atbilde uz jautājumu, vai pastāv “darba līgums” regulas izpratnē, ir jāsniedz katrā konkrētā gadījumā atbilstoši visiem starp pusēm esošās attiecības raksturojošiem faktiem un apstākļiem²¹, kuri principā ir jāizvērtē iesniedzējtiesai. Lai to izdarītu, šajā lietā ir jāizvērtē ne tikai faktiskie apstākļi, bet galvenokārt divi juridiski akti – sabiedrības *Holterman Ferho* statūti un līgums, kas noslēgts starp sabiedrību un *F. Spies*. Pamatojoties uz tiem, varētu noteikt, vai *F. Spies*, pildot savus pienākumus, bija (vai nebija) pakļauts kādiem sabiedrības vadības vai kādas citas tās struktūras norādījumiem, kurus tas pats nekontrolēja, tādējādi nosakot, vai [to starpā] pastāvēja pakļautības attiecības. Šajā nolūkā citu aspektu starpā varētu pārbaudīt, vai līgums regulēja darba attiecībām raksturīgos aspektus (algu, atvaļinājumu u.c.)²², no kā *F. Spies* saņēma norādījumus, kāds bija to apjoms un cik lielā mērā viņš bija tiem pakļauts, kurš kontrolēja šo norādījumu izpildi un kādas bija to iespējamās neizpildes sekas, it

16 — 1980. gada 19. jūnija Romas Konvencija un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 6. lpp.) var kalpot par atsauci, interpretējot regulu, jo, kā to ir atzinusi Tiesa, kāda jēdziena interpretācijai šo starptautisko privāto tiesību juridisko instrumentu ietvaros nav jāabstrahējas no kādā citā [instrumentā] paredzēto kritēriju interpretācijas, jo šie kritēriji nosaka noteikumus piekritības atzišanas noteikšanai attiecībā uz tām pašām jomām un izmanto līdzīgus jēdzienus (spriedums *Koelzsch*, C-29/10, EU:C:2011:151, 33. punkts).

17 — C-384/10, EU:C:2011:564, 88. punkts: “Darba tiesisko attiecību būtiska pazīme ir tā, ka persona noteiktu laika posmu veic darbu citai personai un tās vadībā, par to saņemot atlīdzību jumu”. No tā izriet, ka darbinieka *pakļaušanās norādījumiem* ir ikvienu darba attiecību raksturīga pazīme, kas būtībā ir saistīta ar prasību, lai attiecīgajai personai *sniegtu norādījumus vai to uzraudzītu cita persona*, kura nosaka veicamos pienākumus un/vai darba laiku un kuras rīkojumi vai prasības darbiniekam ir jāpilda (izcēlums mans).

18 — OV 1990, C 189, 73. lpp., 41. punkts.

19 — Šajā ziņā skat. De Val Tena, Á., *El trabajo de alta dirección. Caracteres y régimen jurídico*, Madride: Civitas, 2002, 111. lpp.

20 — Tādu nostāju pauž arī Weber, J., “Die Geschäftsführerhaftung aus der Perspektive des Europäischen Zivilprozessrechts”, *IPRax – Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 1/2013, 70. lpp.; Bosse, R., *Probleme des europäischen Internationalen Arbeitsprozessrechts*, Frankfurt: Peter Lang, 2007, 67. un nākamās lpp., un Mankowski, P., “Organpersonen und Internationales Arbeitsrecht”, *RIW - Recht der internationalen Wirtschaft*, 3/2004, 170. lpp. Jāatgādina, ka lietā, kurā bija jānosaka, vai persona ir “darbinieks” vai “pakalpojumu sniedzējs” primāro tiesību izpratnē, Tiesa ir atzinusi, ka sabiedrības direktors, kurš ir sabiedrības vienīgais akcionārs, neveic savu darbību pakļautības attiecību ietvaros tādējādi, ka viņu nevar uzskatīt par “darbinieku” primāro tiesību izpratnē (spriedums *Asscher*, C-107/94, EU:C:1996:251, 26. punkts, un ģenerālvokāta F. Ležē [P. Léger] šajā lietā sniegtie secinājumi, EU:C:1996:52, 29. punkts).

21 — Spriedums *Danos*, C-232/09, EU:C:2010:674, 46. punkts.

22 — Šajā ziņā skat. Padomes 1991. gada 14. oktobra Direktīvu 91/533/EEK par darba devēja pienākumu informēt darbiniekus par darba līguma vai darba attiecību nosacījumiem (OV L 288, 32. lpp.), kurā darba devējam ir noteikts pienākums paziņot darbiniekam darba līguma vai darba attiecību galvenos elementus.

īpaši – vai viņš varēja tikt atlaists šādas neizpildes gadījumā. Šajā ziņā valsts tiesai arī ir jānosaka, cik lielā mērā iespējamās pakļautības attiecības maina fakts, ka vadītājs vienlaikus ir arī attiecīgās sabiedrības akcionārs, kā tas ir konkrēti *F. Spies* gadījumā, un tas galvenokārt ir atkarīgs no šīs personas kā akcionāra spējas ietekmēt tās vadības struktūras lēmumus, no kuras viņš saņem norādījumus.

33. Kā jau iepriekš norādīju, noteicošais faktors saistībā ar regulas 5. iedaļas piemērošanu ir ne tikai tas, lai atbildētājs tāds būtu “atsevišķa darba līguma” puses statusā. No tā loģiski izriet, ka tiesvedības prasības priekšmetam ir tieši jāizriet no šā līguma, kas ir nosacījums, uz ko tiesas sēdē norādīja arī Komisija.

34. Lai noteiktu, vai tiesvedības prasības priekšmets izriet no “atsevišķa darba līguma” regulas izpratnē, man šķiet vietā atgādināt, ko Tiesa ir pasludinājusi spriedumā lietā *Brogssitter*, nosakot, vai prasība sakarā ar civiltiesisku atbildību iekļaujas lietās, kas attiecas uz līgumiem šīs regulas 5. panta 1. punkta nozīmē: lai tiktu uzskatīts, ka šāda prasība ietilpst “lietās, kas attiecas uz līgumiem” regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, vai šajā gadījumā – ir prasība, kas izriet no “atsevišķa darba līguma” – tā tas ir vienīgi tad, ja pārnestā rīcība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kuras var tikt noteiktas, ņemot vērā līguma priekšmetu – šajā gadījumā, konkrētā darba līguma priekšmetu. Tāds *a priori* būs gadījums, ja līguma, kas saista atbildētāju ar prasītāju, interpretācija izrādītos būtiska, lai noteiktu otrā minētā pirmajam minētajam pārnestās rīcības tiesisko vai prettiesisko raksturu²³, kas ir jāizvērtē valsts tiesai.

35. Līdz ar to uzskatu, ka tas vien, ka pušu starpā pastāv darba līgums, nav pietiekami, lai piemērotu regulas 5. iedaļā paredzēto starptautiskās jurisdikcijas piešķiršanas īpašo regulējumu gadījumā, ja celtā prasība neizriet no “darba līguma” iepriekš izklāstītajā veidā.

36. Iesniedzējtiesai, ņemot vērā iepriekšējos punktos izklāstītās norādes, ir jānosaka, vai šajā lietā atbildētājs tāds ir kā “atsevišķa darba līguma” puse regulas izpratnē. Šajā nolūkā tai jāņem vērā, ka apstākļi, ka personai ir uzticēti kādas sabiedrības vadības pienākumi, viennozīmīgi neizslēdz pakļautības elementu, kas ir raksturīgs darba attiecībām, un ka fakts, ka vadītājs vienlaikus ir arī sabiedrības akcionārs, automātiski neizslēdz iespēju, ka attiecības, kas tos saista, var tikt kvalificētas kā “darba līgums” regulas izpratnē. Iesniedzējtiesai arī jānosaka, vai celtā prasība izriet no “atsevišķa darba līguma”, proti, vai var uzskatīt, ka pārnestā rīcība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kuras var tikt noteiktas, ņemot vērā konkrētā darba līguma priekšmetu. Ja ir izpildīti abi šie kritēriji, ir jāpiemēro regulas 5. iedaļā paredzētais īpašais regulējums par jurisdikcijas piešķiršanu, neatkarīgi no cita veida attiecībām, kas varētu pastāvēt pušu starpā (piemēram, tādām, kas izriet no fakta, ka sabiedrību tiesību izpratnē atbildētājs ir arī sabiedrības izpilddirektors).

3) Starpsecinājums

37. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka regulas II nodaļas 5. iedaļas (18.–21. pants) noteikumi ir jāpiemēro:

— ja atbildētājs tāds ir kā “atsevišķa darba līguma” puse regulas izpratnē, proti, līguma, pamatojoties uz kuru viena persona uzņemas saistības attiecībā pret otru, kuras vadībai un norādījumiem tā ir pakļauta, apņemoties veikt noteiktu darbību, saņemot par to atlīdzību; un

23 — Spriedums *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148., 23.–25. punkts. Šajā ziņā skat. arī to, ko apgalvo *J. Weber*, kuraprāt, regulas 20. panta 1. punktā paredzētais īpašais pamatojums aizstāj pārējos jurisdikcijas piešķiršanas noteikumus tikai tad, ja saistība, kas ir prāvas priekšmets, ir atkarīga no paša darba līguma. Tādējādi, ja saistība ir tieši atkarīga no sabiedrību tiesībās noteikta veida attiecībām, kas saista prasītāju un atbildētāju, un darba līgums nav *conditio sine qua non*, lai noteiktu tā saturu, saistība pati par sevi nevar tikt kvalificēta kā “darba [saistība]” pat tad, ja darba līgumā ir ietvertas saistības tā, kā tās noteiktas sabiedrību tiesībās (*Weber, J., “Die Geschäftsführerhaftung aus der Perspektive des Europäischen Zivilprozessrechts”, IPRax - Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts, 1/2013, 70. un 71. lpp.*).

— ja celtā prasība izriet no “atsevišķa darba līguma”, proti, ja var uzskatīt, ka pārmestā rīcība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kuras var tikt noteiktas, ņemot vērā konkrētā darba līguma priekšmetu,

kas ir nosacījumi, kuri ir jāizvērtē iesniedzējtiesai.

B – Otrais prejudiciālais jautājums

38. Iepriekšējais ierosinājums nozīmētu, ka atbilde uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu nav nepieciešama. Tomēr gadījumam, ja Tiesa secinātu, ka tādā lietā kā šī regulas II nodaļas 5. iedaļas (18.–21. pants) noteikumi nav jāpiemēro, es ķēršos klāt otrā prejudiciālā jautājuma izvērtēšanai.

39. *Hoge Raad der Nederlanden* ar savu otro un trešo prejudiciālo jautājumu vēlas noskaidrot, vai regulas 5. panta attiecīgi 1. punkta a) apakšpunktā un 3. punktā izmantotie jēdzieni “lietas, kas attiecas uz līgumiem” un “lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” ir jāinterpretē tādējādi, ka tie attiecas arī uz gadījumu, kāds ir šis, kad sabiedrība pret personu kā šīs sabiedrības izpilddirektoru ceļ prasību par to, ka viņš nav pienācīgi pildījis savu sabiedrību tiesībās paredzēto uzdevumu vai ir veicis neatļautu darbību. Ja tā būtu, papildus tiek jautāts, vai “[prasības pamatā esošās] saistības izpildes vieta” regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un “vieta, kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu” tās 5. panta 3. punktā nozīmē vietu, kur izpilddirektors pilda vai kurā viņam būtu bijis jāpilda savs sabiedrības statūtos un/vai sabiedrību tiesībās paredzētais uzdevums.

1) Lietas dalībnieku nostāju rezumējums

40. *F. Spies* uzskata, ka ir jāpiemēro vienīgi regulas 5. panta 1. punkts (“lietas, kas attiecas uz līgumiem”), jo runa ir par saistībām, ko puses ir brīvi uzņēmušās, kas, viņaprāt, izslēdz to, ka šī lieta varētu tikt kvalificēta kā tāda, kas “attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu”. Lai šajā gadījumā noteiktu vietu, kurā ir tikušas pildītas prasības pamatā esošās saistības regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, [atbildētājs] galveno uzmanību pievērš vietai, kurā ir notikusi iespējamā neizpilde, proti, Vācijai, jo minētā [saistību] neizpilde ir saistīta ar *Holterman Ferho* vācu filiāļu pārvaldību. Viņš arī apgalvo, ka nav veicis nekādus pārvaldības uzdevumus Nīderlandē.

41. Komisija norāda, ka attiecībām starp sabiedrības izpilddirektoru un sabiedrību ir līgumisks raksturs Tiesas judikatūras izpratnē, jo pastāv lietas dalībnieku brīvi uzņemtas saistības vienam pret otru. Attiecībā uz regulas 5. panta 1. punkta piemērošanu Komisija uzskata, ka pirmām kārtām ir jānosaka, vai šajā lietā tiešām ir piemērojams šā noteikuma a) apakšpunkts, kā, šķiet, domā iesniedzējtiesa, vai tomēr ir piemērojams b) apakšpunkts, kā sliecas domāt Komisija, uzskatot, ka strīds ir par pakalpojumu sniegšanas līgumu. Viņsprāt, vieta dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu tika sniegti pakalpojumi, ir vieta, no kuras sabiedrība tika vadīta, kuru Komisija identificē kā vietu, kurā atrodas tās galvenais birojs regulas 60. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

2) Vērtējums

a) Saistību raksturs regulas izpratnē

42. Kā jau to norādīju šo secinājumu 23. punktā, regulas 5. panta 1. punktā un 3. punktā izmantotie jēdzieni “lietas, kas attiecas uz līgumiem” un “lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” ir jāinterpretē autonomi, atsaucoties galvenokārt uz šīs regulas sistēmu un mērķiem, lai tiktu nodrošināta vienveidīga tās piemērošana visās dalībvalstīs. Tādējādi [šie jēdzieni] nevar tikt saprasti kā tādi, kuros ir atsauce uz valsts tiesā izvērtējamo tiesisko attiecību kvalifikāciju piemērojamajās valsts tiesībās.

43. Ņemot vērā – kā jau iepriekš norādīju –, ka regula attiecībās starp dalībvalstīm aizstāj Briseles konvenciju, Tiesas sniegtā Briseles konvencijas interpretācija ir piemērojama arī šīs regulas noteikumiem tad, kad šie tiesību aktu noteikumi var tikt uzskatīti par līdzvērtīgiem. Tā tas ir arī attiecībā uz šīs regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 3. punktu salīdzinājumā ar attiecīgi Briseles konvencijas 5. panta 1. un 3. punktu²⁴.

44. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka regulas 5. panta 3. punkta izpratnē jēdziens “lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” ietver visas prasības, ar kurām tiek lūgts konstatēt atbildētāja atbildību un kuras nav “lietas, kas attiecas uz līgumiem” šīs regulas 5. panta 1. punkta izpratnē²⁵, līdz ar to, ja lieta tiek kvalificēta kā tāda, “kas attiecas uz līgumiem”, tā nevar tikt kvalificēta kā “lieta, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” gadījumā, ja prasība par zaudējumu atlīdzību izriet no “līguma” regulas izpratnē²⁶.

45. Tādējādi pirmām kārtām ir jāizvērtē, vai, neatkarīgi no tā kvalifikācijas valsts tiesībās, šajā lietā mums ir darīšana ar “līgumu” regulas izpratnē. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru saistībā ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” nozīmē, ka pastāv lietas dalībnieku brīvprātīgi uzņemtas saistības vienam pret otru²⁷.

46. Manuprāt, *F. Spies* un sabiedrība *Holterman Ferho* faktiski brīvprātīgi uzņēmās savstarpējas saistības (*F. Spies* uzņēmās vadīt un pārvaldīt sabiedrību, savukārt sabiedrība uzņēmās izmaksāt viņam atlīdzību par šo darbu), kas ļauj uzskatīt, ka viņu attiecības – ne tikai tās, kas izriet no līguma, pamatojoties uz kuru viņš uzņēmās vadītāja pienākumus, bet arī tās, kas izriet no sabiedrību tiesībām, kas lika tam uzņemties izpilddirektora amatu – ir līgumiska rakstura regulas izpratnē²⁸.

47. Kā Tiesa jau ir atzinusi spriedumā *Brogssitter*, tas vien, ka viena no līgumslēdzējam pusēm pret otru pusī ceļ prasību par civiltiesisko atbildību, nav pietiekams pamats, lai tiktu uzskatīts, ka šī prasība ietilpst “lietās, kas attiecas uz līgumiem” regulas 5. panta 1. punkta izpratnē. Tā tas ir vienīgi tad, ja pārņemta rīcība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kuras var tikt noteiktas, ņemot vērā līguma priekšmetu. Tāds *a priori* būs gadījums, ja “līguma” (regulas izpratnē), kas saista atbildētāju ar prasītāju, interpretācija izrādītos būtiska, lai noteiktu pārņemtas rīcības tiesisko vai prettiesisko raksturu²⁹.

48. Iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai prasītājas pamatlietā celto prasību mērķis ir atlīdzināt kaitējumu, kura cēlonis var tikt pamatoti uzskatīts par “līgumā” (regulas izpratnē), kurš saista pamatlietas puses, paredzēto tiesību un pienākumu pārkāpumu, kas tā ņemšanu vērā padarītu obligātu, lai atrisinātu prasību. Ja izrādītos, ka tas tā ir, šīs prasības ir par “lietām, kas attiecas uz līgumiem” regulas 5. panta

24 — Šajā ziņā skat. spriedumu *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 29. punkts.

25 — Šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus *Kalfelis Schröder*, 189/87, EU:C:1988:459, 17. punkts; *Reichert un Kockler*, C-261/90, EU:C:1992:149, 16. punkts; *Réunion européenne u.c.*, C-51/97, EU:C:1998:509, 22. punkts; *Henkel*, C-167/00, EU:C:2002:555, 36. punkts; *Engler*, C-27/02, EU:C:2005:33, 29. punkts, un *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 20. punkts.

26 — Spriedums *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 21. un nākamie punkti. Skat. Haubold, J., “Internationale Zuständigkeit für gesellschaftsrechtliche und konzerngesellschaftsrechtliche Haftungsansprüche nach EuGVÜ und LugÜ”, *IPRax - Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 5/2000, 378. lpp.; Geimer, R., un Schütze, R., “Verordnung (EG) 44/2001 — Art. 5”, darbā *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, 3. izd., Minhene: C. H. Beck, 2010, 220. punkts, un Wendenburg, A., “Vertraglicher Gerichtsstand bei Ansprüchen aus Delikt?”, *Neue Juristische Wochenschrift*, 2014, 1633. un nākamās lpp.

27 — Skat. daudzu citu starpā spriedumus *Handte*, C-26/91, EU:C:1992:268, 15. punkts; *Réunion européenne u.c.*, C-51/97, EU:C:1998:509, 17. punkts, un *Tacconi*, C-334/00, EU:C:2002:499, 23. punkts.

28 — Šādi savos apsvērumos (25. un nākamie punkti) izsakās arī Komisija, norādot, ka “tas, ka daudzas izpilddirektora tiesības un, kas ir jo svarīgāk, daudzas tā saistības nav atkarīgas tikai no līguma, ko tas parakstījis ar sabiedrību, bet arī no vispārīgajām sabiedrību tiesībām, neko nemaina [attiecībā uz faktu, ka attiecībām starp *F. Spies* un *Holterman Ferho* ir līgumisks raksturs regulas izpratnē]. Uzņemoties izpilddirektora pienākumus, attiecīgā persona uzņemas pienākumus, kas noteikti vispārīgajās sabiedrību tiesībās un attiecīgās sabiedrības īpašajos noteikumos, tostarp tās statūtos. Ja izpilddirektors turklāt noslēdz ar sabiedrību līgumu – kas reizēm tiek dēvēts par “pārvaldības līgumu”, jeb šajā lietā – par “darba līgumu”, to papildina citas vienošanās, piemēram, attiecībā uz atlīdzību pienākumu izpildes laikā un kompensācijām, beidzot pildīt šos pienākumus”.

29 — Spriedums *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, 23.–25. punkts.

1. punkta izpratnē³⁰. Pretējā gadījumā ir jāuzskata, ka tās ir par “lietām, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” šīs regulas 5. panta 3. punkta izpratnē. Šajā nolūkā ir jāizvērtē līgumi, kuri saista *F. Spies* un sabiedrību *Holterman Ferho*, no kuriem visi var arī nebūt rakstiskā formā, kā arī sabiedrību tiesību noteikumi, kuri nosaka viņa brīvprātīgi uzņemto saistību saturu.

b) Saistības izpildes vieta regulas 5. panta 1. punkta izpratnē

49. Gadījumā, ja būtu jāpiemēro regulas 5. panta 1. punkts, ir jānoskaidro, kuras valsts tiesas jurisdikcijā ir šīs lietas izskatīšana. Lai gan iesniedzējtiesas otrais jautājums attiecas vienīgi uz regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jānoskaidro, kā to savos apsvērumos norāda Komisija, vai drīzāk nav jāpiemēro šā noteikuma b) apakšpunkts, konkrēti, tā otrais ievilkums, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas līgumiem³¹. Šādā gadījumā personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt tiesā citā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz.

50. Runājot par to, vai *F. Spies* veiktā darbība sabiedrības *Holterman Ferho* labā var tikt kvalificēta kā “pakalpojumu sniegšana” regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē, regulā ietvertais (bet nedefinētais) jēdziens “pakalpojumi” ir jāinterpretē autonomi, atsakoties no nozīmes, kas tam tiek piešķirta dalībvalstu tiesību sistēmās, tādējādi nodrošinot vienveidīgu tā piemērošanu visās dalībvalstīs.

51. Lai gan Tiesa jau ir norādījusi, ka neviens ar Regulas Nr. 44/2001 vispārējo uzbūvi vai sistēmu saistīts apsvērumš neparedz, ka šīs regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā ietvertais jēdziens “pakalpojumu sniegšana” ir jāinterpretē saskaņā ar Tiesas pieņemto nostāju attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību LESD 56. panta izpratnē³², daži primārajās tiesībās noteiktās “pakalpojumu sniegšanas” raksturīgie elementi ir piemērojami attiecībā uz [regulas] 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā minēto “pakalpojumu sniegšanu”, konkrēti, pati darbība, ko veic atbildētājs, un atlīdzība, ko viņš saņem par šīs darbības veikšanu³³.

52. Kā uzsvēra ģenerālvokāte V. Trstenjaka savos lietā *Falco Privatstiftung* un *Rabitsch* sniegtajos secinājumos³⁴, balstoties uz abstraktu definīciju, mēs nosakām tikai attiecīgā jēdziena definīcijas vispārīgās iezīmes. Taču katrā konkrētajā lietā, izskatot katru gadījumu atsevišķi, būs jāatbild uz jautājumu, vai uz kādu konkrētu darbību attiecas jēdziena “pakalpojums” definīcija.

53. Šajā lietā es sliecos piekrist Komisijas nostājai tajā ziņā, ka sabiedrības izpilddirektora veiktā darbība var tikt kvalificēta kā “pakalpojumu sniegšana” regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē. Šāds traktējums šīs lietas gadījumā izslēgtu 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta paredzētā noteikuma par jurisdikciju piemērošanu.

54. Saskaņā ar 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu jurisdikciju saistībā ar prasībām, kas pamatojas uz pakalpojumu sniegšanas līgumu, piešķir tiesām vietā kādā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz.

30 — Tas nenozīmē, ka iesniedzējtiesai, kurai galu galā ir jāpieņem lēmums šajā lietā, ir jāpiemēro materiālo tiesību normas līgumu jomā, lai atrisinātu šo strīdu, jo var būt tā, ka saskaņā ar valsts tiesību normām, kas piemērojamas attiecībā uz šo lietu, izrādītos, ka prasība nav līgumiska rakstura, tomēr tas nav būtiski, sniedzot atbildi iesniedzējtiesai atbilstīgi regulai.

31 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Corman Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 42. punkts.

32 — Spriedums *Falco Privatstiftung* un *Rabitsch*, C-533/07, EU:C:2009:257, 33. un nākamie punkti. Skat. arī ģenerālvokātes V. Trstenjakas šajā lietā sniegtos secinājumus, EU:C:2009:34, it īpaši 63. punkts.

33 — Spriedums *Falco Privatstiftung* un *Rabitsch*, C-533/07, EU:C:2009:257, 29. punkts. Skat. arī spriedumu *Corman Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 37. punkts.

34 — C-533/07, EU:C:2009:34, 57. punkts.

55. Kā norāda Komisija³⁵ – kura, pamatojoties uz iesniedzējtiesas jautājuma formulējumu, saista savu atbildi ar regulas 60. pantu – izpilddirektora pakalpojumi tiek sniegti vietā, kurā tas pārvalda sabiedrību, kas, pēc Komisijas domām, atbilst vietai, kur atrodas tās galvenais birojs, kas ir jēdziens, kurā atsaucas uz vietu, no kuras sabiedrība tiek vadīta un pārvaldīta, un kurai obligāti nav jāsakrīt ne ar “statūtos noteikto atrašanās vietu” (regulas 60. panta 1. punkta a) apakšpunkts), kura ir noteikta sabiedrības līgumā vai statūtos, ne ar “galveno darbības vietu” (regulas 60. panta 1. punkta c) apakšpunkts).

56. Es tomēr piekritu *F. Spies*, kurš savu apsvērumu 38. punktā pauž nostāju, ka atbildei uz iesniedzējtiesas formulēto jautājumu nav obligāti jāpamatojas uz regulas 60. panta interpretāciju³⁶. Gluži otrādi – uzskatu, ka situācijā, kad pakalpojumi tiek sniegti dažādās vietās, ir jābalstās uz Tiesas judikatūrā noteiktajiem kritērijiem saistībā ar regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma interpretāciju³⁷.

57. Šajā ziņā iesniedzējtiesai pirmām kārtām ir jānoskaidro, vai starp *Holterman Ferho* un *F. Spies* noslēgtajā “līgumā” (regulas izpratnē)³⁸ ir norādīta galvenā pakalpojumu sniegšanas (holdinga sabiedrības *Holterman Ferho* pārvaldīšanas) vieta³⁹. Ja tā nav, ir jānosaka vieta, kurā *F. Spies* galvenokārt veicis savas līguma izpildes darbības⁴⁰ (ja vien pakalpojumu sniegšana šajā vietā nav pretrunā līguma noteikumos paustajai pušu gribai). Šajā nolūkā var ņemt vērā it īpaši šajās vietās pavadīto laiku un tajās veikto darbību nozīmi, atstājot valsts tiesas ziņā noteikt, vai tai ir jurisdikcija, ņemot vērā pierādījumus, kas tai ir iesniegti⁴¹.

3) Starpsecinājums

58. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pakārtoti uzskatu, ka jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” regulas 5. panta 1. punktā ietver arī gadījumu, kad sabiedrība ceļ prasību pret personu tāpēc, ka viņa kā šīs sabiedrības izpilddirektors nav pienācīgi pildījusi savas sabiedrību tiesībās noteiktās saistības. Iesniedzējtiesas ziņā ir noteikt vietu, kur saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kas ir “līgumā” (regulas izpratnē) noteiktā galvenā pakalpojumu sniegšanas vieta vai, gadījumā, ja līgumā tā nav noteikta – vieta, kur sabiedrības izpilddirektors galvenokārt veicis savas līguma izpildes darbības, ja vien pakalpojumu sniegšana šajā vietā nav pretrunā līguma noteikumos paustajai pušu gribai.

C – Trešais prejudiciālais jautājums

59. Pabeigtības labad īsi atbildēšu uz trešo prejudiciālo jautājumu.

35 — Tās apsvērumu 42. punkts.

36 — Regulas 60. panta 1. punktā ir definēts uzņēmējiesabiedrības vai citas juridiskas personas domicils (konkrēti, vieta, kur tai ir statūtos noteiktā atrašanās vieta, galvenais birojs vai galvenā darbības vieta). Uzskatu, ka šī regulas 5. panta 1. punktā minētā vieta ir jānosaka neatkarīgi no 60. panta, neizslēdzot, ka beigās tā var sakrist ar kādu no šajā [60.] pantā noteiktajām vietām.

37 — Skat. spriedumus *Car Trim*, C-381/08, EU:C:2010:90, 54. un nākamie punkti (saistībā ar mūs interesējošā noteikuma pirmo ievilkumu), un *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, C-19/09, EU:C:2010:137, 38. un nākamie punkti, kā arī Francq, S., un citu analīzi “L’actualité de l’article 5.1 du Règlement Bruxelles I: Évaluation des premiers arrêts interprétatifs portant sur la disposition relative à la compétence judiciaire internationale en matière contractuelle”, *Cahiers du CedIE*, Working papers n° 2011/02, 17. un nākamās lpp.

38 — Vēlreiz [jāatgādina], ka iesniedzējtiesai šajā ziņā ir jāizvērtē līgumi, kuri saista sabiedrību *Holterman Ferho* un *F. Spies* un kuri var arī nebūt rakstiskā formā, kā arī sabiedrību tiesību noteikumi, kuri nosaka viņa brīvprātīgi uzņemto saistību saturu.

39 — Savu apsvērumu 37. punktā *F. Spies* apgalvo, ka apstrīdētās saistības tika veiktas Vācijā un ka puses nebija vienojušās, ka tās būtu veicamas kādā citā vietā. *F. Spies* norāda, ka konkrētie neizpildes gadījumi, kas viņam tiek pārmesti un uz kuriem ir balstīta prasība, bija saistīti ar *Holterman Ferho* vācu filiāļu pārvaldību, lai gan no *Holterman Ferho* apsvērumu 2.9. punkta izriet, ka pamatlietas puses šajā ziņā nav vienisprātis, jo *Holterman Ferho* uzskata, ka *F. Spies* pienākumu pienācīga neizpilde attiecas arī uz Nīderlandes holdinga sabiedrības pārvaldību.

40 — Sprieduma *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, C-19/09, EU:C:2010:137, 33. punktā Tiesa jau ir atzinusi, ka regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma izpratnē vieta, kura nodrošina visciešāko sasaistes saikni starp līgumu un kompetento tiesu, parasti ir galvenajā pakalpojumu sniegšanas vietā.

41 — Spriedums *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, C-19/09, EU:C:2010:137, 40. punkts.

1) Lietas dalībnieku nostāju rezumējums

60. Saistībā ar trešo prejudiciālo jautājumu *F. Spies*, kuraprāt, regulas 5. panta 3. punkts nav piemērojams attiecībā uz šo lietu, neuzskata, ka būtu jāatsaucas, kā, šķiet, domā iesniedzējtiesa, uz regulas 60. pantu, lai sniegtu tai atbildi, ja Tiesa to darītu – piemērojot Tiesas izstrādātos kritērijus attiecībā uz vietu, kur radies kaitējums, saistībā ar regulas 5. panta 3. punktu, jurisdikcija arī šajā gadījumā būtu Vācijas tiesām.

61. *Holterman Ferho* uzskata, ka regulas 5. panta 3. punkts (“lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu”) nav piemērojams attiecībā uz šo lietu.

62. Komisija neizslēdz, ka, ja valsts tiesību akti to pieļauj, varētu tikt celta arī prasība par ārpuslīgumisko atbildību. Šādā gadījumā saskaņā ar Tiesas judikatūru prasītāja pamattiesvedībā var izvēlēties, vai celt prasību vietā, kur radies kaitējums, vai vietā, kur iestājies notikums, kas ir kaitējuma cēlonis, kas, pēc Komisijas domām, šajā gadījumā sakrīt ar vietu, kur ir sabiedrības *Holterman Ferho* galvenais birojs.

2) Vērtējums

63. Pakārtoti, ja iesniedzējtiesa, šo secinājumu 47. un 48. punktā izklāstītajā veidā izvērtējot celtu prasību par zaudējumu atlīdzību, konstatētu, ka tā iekļaujas “lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” regulas 5. panta 3. punkta izpratnē, tad saskaņā ar šo noteikumu kompetentas ir “tās vietas tiesas, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”. Kā Tiesa jau to ir atzinusi, šī vieta “attiecas gan uz vietu, kur kaitējums ir materializējies, gan uz vietu, kur iestājies šo kaitējumu radījušais notikums, tādējādi atbildētājs atkarībā no prasītāja izvēles var tikt iesūdzēts vienā vai otrā no šo vietu tiesām”⁴².

64. Iesniedzējtiesai, ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, galu galā ir jānosaka vieta, kur kaitējums cēlies, un vieta, kur tas ir materializējies.

65. Attiecībā uz vietu, kur kaitējums cēlies, tā atrodas vietā, kur *F. Spies* galvenokārt veica savas izpilddirektora darbības holdinga sabiedrībai *Holterman Ferho* (kas, kā to Tiesai ir norādījis *F. Spies* un ko nav apstrīdējusi arī *Holterman Ferho*, bija Vācijā).

66. Runājot par vietu, kur kaitējums ir materializējies, tādus apstākļos, kādi ir pamatlietā, jurisdikcija ir Nīderlandes tiesām, ja vien Vācijā izdarītais fakts ir radījis vai varētu radīt kaitējumu Nīderlandē. Šajā ziņā tiesai, kura izskata lietu, ņemot vērā tās rīcībā esošos pierādījumus, ir jāizvērtē, kādā mērā *F. Spies* neatļautā darbība, pildot sabiedrības *Holterman Ferho* izpilddirektora pienākumus, varēja radīt kaitējumu minētajā dalībvalstī. Šajā nolūkā, kā jau Tiesa ir nospriedusi, jāņem vērā, ka jēdzienu “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” nevar interpretēt paplašināti tā, lai ietvertu ikvienu vietu, kurā var izjust negatīvas tāda fakta sekas, kas ir izraisījis kaitējumu, kurš faktiski ir iestājies citā vietā. It īpaši šo jēdzienu nevar interpretēt tādā veidā, ka tas ietver vietu, kurā cietušais, saskaņā ar viņa apgalvojumiem, cietis mantisku kaitējumu secīgi pēc sākotnējā zaudējuma, kas atklājies un ciests citā dalībvalstī⁴³. Kā Tiesa ir norādījusi spriedumā *Kronhofer*⁴⁴, šāda interpretācija nozīmētu, ka tiesas, kurai ir jurisdikcija, noteikšana tiek padarīta atkarīga no vietas, kurā ir cietušā “mantisko attiecību centrs”, un šādi visbiežāk tiktu atzīta prasītāja domicila vietas tiesu jurisdikcija, ko regula⁴⁵ noliedz, izņemot noteikti paredzētus gadījumus.

42 — Spriedumi *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, 46. punkts, un *Hejduk*, C-441/13, EU:C:2015:28, 18. punkts.

43 — Spriedums *Marinari*, C-364/93, EU:C:1995:289, 14. un 15. punkts.

44 — C-168/02, EU:C:2004:364, 20. punkts.

45 — Šajā lietā – Briseles konvencija.

IV – Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās II nodaļas 5. iedaļas (18.–21. pants) noteikumus piemēro:

— ja atbildētājs tāds ir kā “atsevišķa darba līguma” puse Regulas Nr. 44/2001 izpratnē, proti, līguma, pamatojoties uz kuru viena persona uzņemas saistības attiecībā pret otru, kuras vadībai un norādījumiem tā ir pakļauta, apņēmoties veikt noteiktu darbību, saņemot par to atlīdzību; un

— ja celtā prasība izriet no “atsevišķa darba līguma”, proti, ja var uzskatīt, ka pārmestā rīcība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kuras var tikt noteiktas, ņemot vērā konkrētā darba līguma priekšmetu,

kas ir nosacījumi, kuri ir jāizvērtē iesniedzējtiesai.

Pakārtoti, ja tiktu konstatēts, ka Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļas (18.–21. pants) noteikumi nav jāpiemēro:

2) Jēdziens “lietas, kas attiecas uz līgumiem” Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punktā ietver arī gadījumu, kad sabiedrība ceļ prasību pret personu tādēļ, ka viņa kā šīs sabiedrības izpilddirektors nav pienācīgi pildījusi savas sabiedrību tiesībās noteiktās saistības. Iesniedzējtiesas ziņā ir noteikt vietu, kur saskaņā ar līgumu pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kas ir “līgumā” (šīs regulas izpratnē) noteiktā galvenā pakalpojumu sniegšanas vieta vai, gadījumā, ja līgumā tā nav noteikta – vieta, kur sabiedrības izpilddirektors galvenokārt veicis savas līguma izpildes darbības, ja vien pakalpojumu sniegšana šajā vietā nav pretrunā līguma noteikumos paustajai pušu gribai.

3) Pakārtoti, ja tiktu konstatēts, ka celtā prasība par zaudējumu atlīdzību iekļaujas “lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu” Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta izpratnē, iesniedzējtiesai, ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, ir jānosaka vieta, kur iestājies šo kaitējumu radījušais notikums, un vieta, kur šis kaitējums ir materializējies.